

— În Kirkuk e ISIS?

Nu știam. Când eram mică, presupusesem întotdeauna că orașul Kirkuk făcea parte din Kurdistan, fiindcă asta spuneau partidele kurde, dar din discuțiile pe care le auzisem întâmplător între combatanți ISIS înțelesesem că regiunea era disputată, ca Sinjar, și că acum era dorită nu doar de kurzi și de guvernul de la Bagdad, ci și de ISIS. Combatanții săi ocupaseră o parte atât de mare din Irak, încât îmi venea să cred că dețineau deja controlul asupra orașului Kirkuk și asupra tuturor zăcămintelor de petrol de acolo.

— Pot să-mi întreb familia. Dacă e controlat de *peshmerga*, atunci pot să merg acolo.

— În regulă, a spus Basheer mulțumit. O să-l sun pe amicul lui Hisham din Sinjar să văd dacă te poate ajuta, iar Nasser o să-ți facă rost de buletin.

În ziua aceea am vorbit cu Hezni pentru prima dată de când fugisem. În cea mai mare parte din conversație am reușit amândoi să ne păstrăm calmul – era mult de muncă ca să ajung acasă în viață –, dar, când i-am auzit vocea pentru prima dată, am fost atât de fericită, încât abia puteam vorbi.

— Nadia, a spus el. Nu-ți face griji. Cred că familia asta e bună și o să te ajute.

Hezni părea același ca întotdeauna, încrezător și emotiv deopotrivă. În ciuda situației în care mă aflam, îmi era milă de el. Bănuiam că în curând aveam să aflu cum e să fii una dintre yaziditele salvate și să cunosc toată mâhnirea și dorul care veneau odată cu asta, dacă aveam noroc.

Voiam să-i spun cum fugisem. Mă simțeam mândră de cât curaj avusesem.

— A fost atât de ciudat, Hezni, am spus. După tot ce se întâmplase, după cât de atent mă supravegheaseră toți, omul ăsta a lăsat ușa descuiată. Am deschis ușa, am sărit peste zid și am plecat, atât.

— Așa a vrut Dumnezeu, Nadia, a răspuns el. Vrea să trăiești și să te întorci acasă.

— Mă tem că unul dintre băieții de aici e alături de *Daesh*, i-am spus lui Hezni. Sunt foarte credincioși.

Dar Hezni mi-a spus că nu aveam de ales.

— Trebuie să ai încredere în familia asta, a zis el.

I-am spus că, dacă el credea că sunt buni, atunci voi rămâne cu ei. Mai târziu aveam să aflu despre rețelele de contrabandă care fuseseră înființate ca să ajute fetele yazidite să scape de ISIS, în parte fiindcă din rulota sa aflată în tabăra pentru refugiați Hezni avea să ajute la organizarea evadării a zeci de fete. Fiecare operațiune începea cu panică și haos, dar, după ce familiile victimelor reușeau să strângă destui bani, totul începea să se deruleze ca o afacere, prin angajarea unui sistem de contrabandiști. Există intermediari – în mare parte arabi, turkmeni și localnici sirieni sau kurzi irakieni – care sunt plătiți cu câteva mii de dolari pentru rolul lor în schemă. Unii sunt șoferi de taxi, care iau fetele cu mașina; alții sunt spioni la Mosul sau Tal Afar, anunțând familiile unde se ascund fetele; alții ajută la punctele de control sau mituiesc și se tocimesc cu autoritățile ISIS. Câțiva dintre jucătorii-cheie din teritoriile controlate de ISIS sunt femei; ele se pot apropia mai ușor de o *sabiyya* fără să o sperie. La conducerea rețelelor se află câțiva bărbați yazidiți, care, folosindu-și legăturile din satele sunnite, le construiesc și se asigură că totul merge conform planului. Fiecare echipă lucrează în zona sa – unele în Siria și altele în Irak. La fel ca în orice afacere, s-a dezvoltat și concurența printre ele, de când a devenit limpede că transportul ilegal al *sabaya* e un mod bun de a face bani în vreme de război.

Când s-a făcut planul pentru salvarea mea, rețeaua de contrabandă abia începea să se dezvolte, iar Hezni încerca să-și dea seama cum poate participa. Fratele meu este curajos și bun și n-ar lăsa pe nimeni să sufere dacă ar fi după el, dar atâtea fete aveau numărul lui de telefon – toate femeile din familia lui îl memoraseră și-l dăduseră la *sabaya* pe care le întâlneau pe drum –, încât curând a devenit copleșit de telefoane. Când l-a sunat Hisham în numele meu, el apelase deja la alții pentru ajutor și fusese pus în legătură cu oficialii GRK, care lucrau să elibereze yazidiți, precum și cu localnici din Mosul și din alte localități din Irakul condus de ISIS. Curând, transportul ilegal a devenit pentru el o slujbă cu normă întreagă – și neplătită.

Neștiind exact la ce să se aștepte, în timp ce eu mă pregăteam de călătoria la Kirkuk, Hezni era îngrijorat. Nu era sigur că

planul va funcționa cu unul dintre frați, Nasser sau Basheer, care avea să vină cu mine până în Kurdistan. Nu era ușor pentru un bărbat sunnit apt pentru serviciul militar să treacă de un punct de control kurd, iar Hezni știa că, dacă ISIS ar fi aflat că o familie din Mosul ajutase o *sabiyya* să fugă, pedeapsa ar fi fost cruntă.

— Nu vrem să fie prins pentru că a încercat să te ajute, mi-a spus Hezni. E responsabilitatea noastră să ne asigurăm că nu li se întâmplă nimic lui Nasser sau Basheer când vin cu tine în Kurdistan. Bine, Nadia?

— Înțeleg, Hezni, i-am spus. O să am grijă.

Știam că, dacă eram prinși la un punct de control ISIS, oricine se afla cu mine ar fi fost ucis, iar eu aș fi fost trimisă înapoi în sclavie. La un punct de control kurd, pericolul era ca Nasser sau Basheer să fie arestați.

— Ai grijă de tine, Nadia, mi-a spus Hezni. Încearcă să nu-ți faci griji pentru nimic. Măine o să-ți facă rost de un buletin. Când ajungi la Kirkuk, sună-mă.

Înainte să închidem, l-am întrebat:

— Ce s-a întâmplat cu Kathrine?

— Nu știu, Nadia, a spus el.

— Dar în Solagh? am întrebat.

— ISIS încă e în Kocho și Solagh, a zis el. Știm că bărbații au fost uciși. Saeed a supraviețuit și mi-a spus ce s-a întâmplat. Saoud a ajuns aici și e bine. Încă nu știm ce s-a întâmplat cu femeile din Solagh. Dar Saeed e hotărât să lupte împotriva *Daesh* ca să elibereze orașul, iar eu îmi fac griji din cauza lui.

Saeed avea dureri groaznice din pricina rănilor de glonț și avea în fiecare noapte coșmaruri cu plutonul de execuție care nu-l lăsau să doarmă.

— Mă tem că nu poate face față la ce s-a întâmplat, a zis Hezni.

Ne-am luat rămas-bun, iar Hezni i-a dat telefonul lui Khaled, fratele meu vitreg. El avea alte informații pentru mine.

— Yazidiții nu mai trebuie să fugă, mi-a spus el. Trăiesc în condiții extrem de grele în Kurdistan, așteptând să se deschidă taberele.

— Ce s-a întâmplat cu bărbații din Kocho? am întrebat, deși mi se spusese deja.

Nu voiam să fie adevărat.

— Toți bărbații au fost omorâți, a zis el. Toate femeile au fost luate. Ai văzut pe cineva?

— Le-am văzut pe Nisreen, Rojian și Kathrine, i-am spus. Nu știu unde sunt acum.

Veștile erau mai rele decât mă așteptam. Chiar și ceea ce știam deja era greu de auzit. Am închis și i-am dat înapoi telefonul lui Nasser. Nu mă mai temeam că familia mă va trăda, așa că mi-am îngăduit să mă relaxez puțin. Nu m-am simțit în viața mea mai obosită decât atunci.

Am stat acasă la Mina și Basheer câteva zile, până ce planul de salvare a fost pus la punct, și în cea mai mare parte din timp am stat singură, gândindu-mă la familia mea și la ce avea să mi se întâmple. Dacă nu-mi punea nimeni nicio întrebare, eram bucuroasă să tac. Erau o familie foarte credincioasă, se rugau de cinci ori pe zi, dar spuneau că detestau ISIS și nu m-au întrebat niciodată despre convertirea mea forțată și nici nu au încercat să mă convingă să mă rog cu ei.

Încă îmi era foarte rău și stomacul parcă îmi lua foc, așa că într-o zi m-au dus la spitalul local pentru femei. Au trebuit să mă convingă că era sigur să merg acolo.

— Doar puneți-mi o sticlă cu apă caldă pe burtă, i-am spus mamei lui Nasser. E suficient.

Dar ea a insistat să mă vadă un doctor.

— Cât timp porți *niqab*-ul și stai cu noi, o să fie bine, m-a asigurat ea, iar eu aveam dureri atât de cumplite, încât nu mă puteam împotrivi prea mult. Capul mi se învârtea și abia dacă am observat când m-au dus la mașină și am mers în oraș. Îmi era atât de rău, încât acum, uitându-mă în urmă, vizita la spital pare un vis pe care mă chinui să mi-l amintesc. Dar după aceea mi-am revenit și m-am întremat și am așteptat liniștită în casă ziua în care avea să mi se spună că era momentul să plec.

Uneori mâncam cu ei, alteori mâncam singură; mă rugau să am grijă, să nu mă duc la fereastră și să ignor telefonul.

— Dacă vine cineva la ușă, stai în camera ta și nu scoate niciun sunet, mi-au spus.

Mosulul nu era ca Sinjar. În Kocho, când vine cineva în vizită, nu se obosește să bată. Toată lumea se știe cu toată lumea și cu toții suntem bine-veniți în casa fiecăruia. În Mosul, un oaspete așteaptă să fie invitat înăuntru și chiar și un prieten e tratat ca un străin.

În niciun caz nu aveam voie să ies din casă. Baia principală era într-o anexă a casei, dar mie mi s-a spus să folosesc baia mică din casă.

— Nu știm dacă vreunii din vecinii noștri nu sunt cu *Daesh*, au zis ei.

Am făcut ce mi-au spus. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să fiu descoperită și trimisă înapoi la ISIS, iar Hisham și familia lui să fie pedepsiți că încercaseră să mă ajute. Nu mă îndoiam că ar fi executat fiecare adult și numai gândul că fetele Minei, amândouă având aproape opt ani și frumoase ca mama lor, ar fi fost luate în custodia ISIS îmi întorcea stomacul pe dos.

Dormeam în camera fetelor. Nu prea vorbeam. Nu le era teamă de mine – pur și simplu nu le interesa cine eram, iar eu nu aveam de gând să le spun. Erau atât de inocente. În a doua zi m-am trezit și le-am văzut stând în fața oglinzii din dormitor, încercând să-și descurce părul.

— Pot să vă ajut? am întrebat. Mă pricep la coafat.

Ele au încuviințat, iar eu m-am așezat în spatele lor, trecându-le un pieptene prin părul lung până când a rămas moale și drept. Era ceva ce făceam pentru Adkee și Kathrine în fiecare zi, iar acum părea aproape normal să o fac.

Televizorul era pornit toată ziua ca să se poată juca cei mici pe PlayStation. Și, fiindcă băieții erau atât de distrași de jocurile video, mă băgau în seamă chiar mai puțin decât fetele. Aveau cam aceeași vârstă ca Malik și Hani, cei doi nepoți ai mei care fuseseră răpiți și obligați să devină luptători ISIS. Înainte de august 2014, Malik fusese un băiat timid, dar isteț și interesat de lumea din jurul său. Ne iubea pe noi și pe mama sa, Hamdia. Acum habar n-aveam unde se afla. ISIS instituise un sistem intens de reeducare și spălare pe creier pentru adolescenții pe care îi răpea. În timp ce băieții erau învățați araba și engleza, învățau cuvinte de război precum *pușcă* și li se spunea că yazi-dismul e o religie a diavolului, iar membrii familiilor lor care nu se converteau mai bine mureau.

Erau luați la o vârstă la care erau impresionabili și, după cum aveam să aflăm mai târziu, lecțiile funcționau asupra unora dintre ei. Mai târziu, Malik avea să-i trimită fotografiile lui Hezni în tabăra pentru refugiați. În ele purta haine de camuflaj ale ISIS, zâmbind și ținând o pușcă în mână, cu obrații roșii de entuziasm. Îl suna pe Hezni doar ca să-i spună Hamdiei că ar trebui să vină să i se alăture.

— Tatăl tău a murit, îi spunea Hamdia fiului ei. Nu mai are cine să aibă grijă de familie. Trebuie să vii acasă.

— Tu trebuie să vii la ISIS, răspundea Malik. Aici vor avea grijă de tine.

Hani a reușit să fugă după aproape trei ani de captivitate, dar, când Hezni a încercat să aranjeze salvarea lui Malik, nepotul meu a refuzat să plece cu călăuza care l-a abordat într-o piață din Siria.

— Eu vreau să lupt, i-a spus el.

Era doar o umbră a băiatului care fusese în Kocho, iar după aceea Hezni nu a mai încercat. Dar Hamdia răspundea mereu la telefon dacă vedea că suna Malik.

— Tot fiul meu e, spunea ea.

Mina era o gospodină și o mamă bună. Își petrecea zilele făcând curat și gătind pentru familia ei, jucându-se cu copiii și alăptând bebelușul. Zilele erau tensionate pentru ea, dar și pentru mine, și nu am vorbit prea mult. Foarte curând, fratele sau soțul ei aveau să facă acea călătorie periculoasă ca să mă ducă în Kurdistan. Era o situație grea pentru o familie.

Odată, când am trecut una pe lângă alta pe hol, a făcut un comentariu despre părul meu.

— De ce e roșu doar la vârfuri? a întrebat ea.

— L-am vopsit cu henna acum mult timp, am răspuns, examinându-mi şuvițele.

— E drăguț, a zis ea și a trecut pe lângă mine, fără să mai spună altceva.

Într-o după-amiază, după ce am luat masa, Mina se chinuia să liniștească bebelușul, care trebuia să mănânce și nu se mai oprea din plâns. În mod normal nu mă lăsa să o ajut la treburile casei, dar în după-amiaza aceea, când m-am oferit să spăl vasele, a dat din cap recunoscătoare. Chiuveta era în fața unei ferestre